

Nordisk Netværk for
Voksnes Læring

Samordning af vejledningen i de nordiske lande

Status på Finland
og Grønland 2022

Samordning af vejledningen i de nordiske lande

Status på Finland og Grønland 2022

NVL 2022

© Nordisk Netværk for Voksnes Læring
nvl.org

Denne publikation er blevet finansieret af
Nordisk Ministerråd ved hjælp af
de strategiske midler fra NVL.

ISBN 978-952-7140-81-9

Redaktør:

Mette Werner Rasmussen

Foto:

Adobe Stock

Layout:

Marika Elina Kaarlela/Gekkografia

Nordisk Netværk for
Voksnes Læring

/ Indhold /

Förord	5
Indledning	6
Definition af samordning.	8
Finland.	9
Grønland	13
Sammenfatning af Finland og Grønland	16
Nordisk netværk for vejledning.	18

/ Förord /

Utbildning för alla i ett livslångt perspektiv är ett uttalat mål för det nordiska samarbetet inom utbildningsområdet. Det gäller alla former av utbildning i vuxen- och vidareutbildningar och i arbetslivet¹.

Genom nordiskt samarbete önskar de olika nordiska organisationerna och programmen att bidra till att alla invånare i Norden på bästa möjliga sätt är förberedda på att möta en mer komplex framtid. NVL och Nordiskt nätverk för vägledning² är med och utvecklar vägledningen i de nordiska länderna och betonar vikten av strategier för samarbete och samordning mellan sektorer kring vägledning. Samordning är ett grundläggande viktigt verktyg i ett system för livslång vägledning för att skapa sammanhang mellan system och sektorer.

Nätverkets arbete är en viktig komponent för att förverkliga Vision 2030³. Genom att ta fram kunskapsunderlag och erbjuda erfarenhetsutbyte skapar nätverket bättre förutsättningar för individers övergång mellan utbildning och arbetsliv, och mellan utbildningar. Detta är en central komponent i den fria rörligheten i Norden och för ett konkurrenskraftigt Norden. Vägledning erbjuder vuxna ett viktigt stöd vid val som påverkar karriären eller då det är dags att byta

karriär. Högre kvalitet och bättre samordning av vägledningstjänster bidrar till utveckling av kompetenser och välfungerande arbetsmarknader i Norden, samt stödjer arbetsmarknader i förändring. Kunskapsutbyte är en viktig del av nätverkets arbete för att göra livslång vägledning tillgänglig för alla i Norden.

Nordiskt nätverk för vägledning utarbetade en rapport i syfte att tydliggöra samarbete och samordning av vägledning i Norden i 2017⁴. För att följa upp utvecklingen och stödja systemutveckling uppdaterades rapporten med en delrapport om Norge och Åland i 2020⁵ och om Sverige och Färöarna i 2021⁶. Denna uppdateringsrapport beskriver utvecklingen i Finland och Grönland. Den nästa och sista uppdateringsrapport gäller Island och Danmark och utkommer i slutet av 2022.

Stort tack till alla medlemmar i Nordiskt nätverk för vägledning och trevlig läsning!

Antra Carlsen, huvudkoordinator, NVL

1 Tio insatsområden, framtidens kompetenser, Nordiska ministerrådet www.norden.org/sv/framtidens-kompetens

2 NVL, Nordiskt nätverk för vuxnas lärande får stöd av Nordiska ministerrådet, www.nvl.org

3 Vår Vision 2030, Nordiska ministerrådet <https://www.norden.org/sv/information/handlingsplan-vision-2030>

4 Samordning av vägledningen i de nordiska länderna (NVL:2017) <https://nvl.org/Content/Samordning-av-vagledningen-i-de-nordiska-landerna>

5 Delrapport (NVL:2020) <https://nvl.org/content/samordning-av-vagledning-i-de-nordiska-landerna>

6 Delrapport (NVL:2021) <https://nvl.org/Content/Samordning-af-vejledning-i-de-nordiske-lande>

/ Indledning /

Voksnes valgsituation, midt i arbejdslivet, kan forekomme meget kompleks og behovet for livslang vejledning og en samordning og interaktion mellem sektorerne tilsvarende større.

Behovet for en bedre og større sammenhæng mellem de forskellige vejledningsaktører og -ordninger, på tværs af sektorer, er ikke blevet mindre siden ELGPN udarbejdede sine anbefalinger om samordning i 2008⁷. Der er i stigende grad brug for livslang læring i takt med, at samfundet med stadigt hastigere skridt forandrer sig og i forlængelse heraf også arbejdsmarkedet og kravene til fornyelse og udvikling af forskellige typer af kompetencer. Voksne befinder sig i flere og flere overgangssituationer, bl.a. i form af karriereskift og bevæger sig frem og tilbage mellem arbejde og uddannelse. Den livslange læringsdagsorden placerer dermed i stigende grad voksne midt imellem de to hovedsektorer, uddannelses- og arbejdsmarkedssektoren, men også i interaktion med andre læringsarenaer som den in-formelle.

Voksnes valgsituation, midt i arbejdslivet, kan derfor forekomme meget kompleks og behovet for livslang vejledning og en samordning og interaktion mellem sektorerne tilsvarende større. Voksne har en baggrund og erfaring, der i høj grad er flerfacetteret og det kan være svært at over- og gennemskue sammenhængen mellem de kompetencer og den erfaring, voksne allerede har og deres muligheder for kompetenceudvikling. Det er et valg, baseret på mange forskellige facetter: Hvilke kompetencer skal jeg satse på at udvikle; Hvad giver mest mening for mig; Hvor er der behov for arbejdskraft nu og i fremtiden; Kan mine

nuværende kompetencer bære at bygge videre på eller skal jeg vælge noget helt andet; Hvilke karrierescenarier harmonerer med mit øvrige liv; Hvilke muligheder for kompetenceudvikling findes der; Hvordan er økonomien? osv. Alle disse spørgsmål stiller krav til, at vejledningssystemerne arbejder sammen og at vejledere har et bredt kendskab til området omkring livslang læring og vejledning. Hvis der ikke eksisterer et samlet system for livslang vejledning, har vejlederne fra de forskellige sektorer som minimum brug for netværk på tværs af sektorer og viden og input om hinandens systemer og områder. Det vil sige det første niveau i ELGPN's taksonomi, der betegnes som kommunikation.

I 2017 udgav vejledningsnetværket i NVL [en rapport om samordningen](#) med beskrivelser for alle nordiske lande og områder. Netværket besluttede i 2019 at følge op på udviklingen på samordningsområdet og at opdatere den oprindelige rapport med to lande/selvstyrende områder ad gangen.

I den første opdatering fra 2020, der omhandler [Norge og Åland](#), var konklusionen, at Norge er langt på vej med at skabe et samordnet vejledningssystem. Åland har også i en årrække, gennem diverse afsluttede projekter, arbejdet med udvikling af en samordnet vejledning, men uden at det har udmøntet sig i vedblivende samordningsaktiviteter.

7 Se for reference i afsnittet: Definition af samordning

Den næste opdatering fra 2021 omhandler [Sverige og Færøerne](#). Konklusionen var, at der i både Sverige og på Færøerne siden 2017 har været initiativer og opmærksomhed på behovet for et koordineret og samordnet vejledningssystem på voksenområdet, men uden at der af den grund er tale om en fuldt udviklet samordningsstruktur. Der har især i Sverige været mange politiske initiativer, der berører samordning, men uden at det har udmøntet sig i konkrete aktiviteter, mens der på Færøerne har været en del handlingsrettede aktiviteter, der konkret arbejder med at skabe samordning.

Nu i 2022 er turen kommet til en opdatering på samordningssituationen i Finland og i Grønland.

Den oprindelige rapport fra 2017 var organiseret ud fra 5 hovedspørgsmål. Disse spørgsmål er også omdrejningspunktet for opdateringsrapporterne.

DE 5 SPØRGSMÅL:

- 1/** Findes der en samordning mellem vejledningen i uddannelsessystemerne og arbejdslivs-/arbejdsmarkeds-/erhvervssektoren?
- 2/** Har de centrale ministerier og myndigheder givet klare retningslinjer på samarbejdet?
- 3/** Hvordan ser samordningen ud konkret? Med andre ord, hvilke vejledningsopgaver forudsætter samarbejde mellem aktørerne, hvordan er samarbejdet opbygget og hvordan er det udformet i vejledningen af voksne?
- 4/** Er behovet for samarbejde defineret tilstrækkeligt tydeligt og konkret?
- 5/** Hvilke former for uformelt samarbejde findes der?

/ Definition af samordning /

Den definition, der er anvendt i den oprindelige rapport fra 2017, bliver også anvendt i denne opdatering.

European Lifelong Guidance Policy Network (ELGPN) henviser i sin rapport "ELGPN tools No. 1. Lifelong Guidance Policy Development: A European Resource Kit" til resolutionen "Bättre integrering av livslång vägledning i strategierna för livslångt lärande"⁸, som EU-rådet tilsluttede sig den 31. oktober 2008. I resolutionen anbefaler rådet medlemsstaterne som prioritering nr. 4 at tilskynde til samordning og samarbejde mellem forskellige aktører på nationalt, regionalt og lokalt niveau. På engelsk lyder prioritering 4 som følgende: "Encourage coordination and cooperation among various national, regional and local stakeholders." ELGPN har yderligere i sine rapporter, som blev udgivet i årene 2009–2010 og 2011–2012, behandlet spørgsmålet om samarbejds- og samordningsmekanismer (Work Package 3) og foreslår et forum eller en lignende konstruktion, som kan fungere på en eller flere af 3 niveauer:

KOMMUNIKATION:

Dette kan bl.a. omfatte udveksling af information og undersøgelse af muligheder for samarbejde og samordning.

SAMARBEJDE:

Dette kan være samarbejde mellem partnere inden for bestemte strukturer. Det kan være hovedsagelig af uformel karakter og baseres på samarbejdsaftaler, hvor hver part beholder egen beslutningsmyndighed og beføjelser.

SAMORDNING:

Dette kræver sandsynligvis en samordningsstruktur med operative beføjelser og finansiering (og eventuelt en kontrakt eller en fuldmagt).

På det første niveau (kommunikation) kan konstruktionen antage form af en arbejdsgruppe eller et netværk eller en tænketank, mens der på det højeste og tredje niveau kræves en mere formel og fast fælles struktur med selvstændige beføjelser og økonomi i forhold til hele feltet for livslang vejledning.

Samordning indebærer derfor langt mere end det naturlige samarbejde, der opstår og er nødvendigt på grund af en fælles konkret opgave. Samordning er en aktivitet i sig selv, uafhængig af det helt konkrete hverdagsarbejde, der automatisk udspiller sig der, hvor behovet viser sig. Samordningen styrker samarbejdet og kommunikationen mellem alle vejledningssystemer og vejledere.

/ Finland /

I den oprindelige rapport fra 2017 var situationen i Finland beskrevet således, at der var indledt et arbejde hen imod en formel samordning af vejledningen, men at der stadig var behov for at arbejde med en del på flere niveauer før der var tale om et fuldt samordnet vejledningssystem.

Siden 2017 er det sket en del. I regeringsprogrammet for statsminister Sanna Marins regering 2019⁹ indgår der flere mål, der har at gøre med uddannelse, beskæftigelse, trivsel og deltagelse. Udviklingen af vejledningen, både for unge og voksne, er i programmet beskrevet som en central faktor for at nå målene. Derudover har Undervisnings og kulturministeriet (UKM) samt Arbejds- og Erhvervsministeriet (ANM) nedsat et nationalt forum og en arbejdssektion for livslang vejledning (LIV) med repræsentation fra uddannelses-, arbejdslivs-, ungdoms- og socialektorerne. Allerede i 2010 blev der etableret en samarbejdsgruppe for livslang vejledning. Denne gruppe har afsluttet deres arbejde og LIV forummet fortsætter udviklingsarbejdet henimod en mere samordnet vejledningshelhed.

SPØRGSMÅL 1:

Findes der en samordning mellem vejledningen i uddannelsessystemerne og arbejdslivs-/arbejds-markeds-/erhvervssektoren?

Der findes fortsat ikke en formel samordning i Finland, men der er gennem de politiske initiativer, der er taget, fokus på nødvendigheden af at have et formelt samordningssystem og at de forskellige partnere, der er involveret i livslang læring og vejledning, har et tættere samarbejde

og netværksstruktur på flere niveauer. Det træder tydeligt frem i regeringsprogrammet 2019 og specielt i arbejdssektionen for LIV.

SPØRGSMÅL 2

Har de centrale ministerier og myndigheder givet klare retningslinjer på samarbejdet?

Strategi for livslang vejledning¹⁰

LIV forummet har udarbejdet en handlingsstrategi, som bl.a. tager udgangspunkt i målene fra regeringsprogrammet. I strategien for livslang vejledning 2020–2023¹¹, som blev udgivet i december 2020, blev der præsenteret følgende strategiske mål og anbefalinger:

Vejledningen i Finland skal i løbet af de kommende år udvikles og gennemføres:

1. Tilgængeligt og brugerorienteret

Enhver skal have muligheder og færdigheder for på et bevidst grundlag at kunne planlægge og tage beslutninger om uddannelse og karriere i en verden, hvor arbejdet løbende forandres.

2. Digitalt

Målet er en velfungerende digital enhed for livslang læring, hvor vejledning og karriereplanlægning er i centrum og hvor enheden

9 Ett inkluderande och kunnigt Finland – ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart samhälle, regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering 2019: <https://valtioneuvosto.fi/sv/marin/regeringsprogrammet>

10 Det bør noteres, at i Finland anvendes begrebet "handledning" synonymt med begrebet "vægledning" i det svenske sprog. Det finske ord er "ohjaus".

11 Statsrådets publikationer 2020:36: Strategin för livslång handledning 2020-2023 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162578>

Finnish national lifelong guidance strategy 2020-2023 (video med bildtexter, engelska): <https://m3.jyu.fi/jyumv/ohjelmat/erillis/kt/en/finnish-national-lifelong-guidance-strategy-2020-2023/finnish-national-lifelong-guidance-strategy-2020-2023-video-with-captions>

let betjener livslang læring bl.a. med brug af kunstig intelligens.

3. Af høj kvalitet

Personer, som arbejder med vejledning skal have de færdigheder og kompetencer, som er nødvendige for at udføre vejledning på et højt kvalitetsniveau, hvad enten der er tale om face to face eller digitale vejledningsformer.

4. Ligheds og bæredygtighedsfremmende

Vejledningen skal være med til at fremme et lige, retfærdigt og alsidigt samfund

5. Flersektorielt og samordnet

De sektorer, som gennemfører vejledning har et smidigt samarbejde og en tydelig opgavefordeling. Målene for udviklingen i de forskellige sektorer planlægges og gennemføres i højere grad tværadministrativt, gennem samarbejde mellem de forskellige forvaltningsområder.

6. Evidensbaseret

Beslutninger om hvordan vejledningen skal fungere baseres på evidens. Karrierekompetence er en central del og skaber kontinuitet under hele processen med livslang vejledning.

De strategiske mål er langsigtede, men indeholder også mål, som skal gennemføres inden for de næste år. LIV-forum har ansvaret for det fortsatte arbejde gennem udarbejdelsen af en virksomhedsplan for realisering og finansiering af forslagene og står også for opfølgning af resultaterne.

Livslang læring

Samtidig foregår der en reform af livslang læring¹², som også berører livslang vejledning og som skal være gennemført i marts 2023. Reformen skal tage højde for de store forandringer, der finder sted i arbejdslivet og som stiller krav om et system, hvor man kan udvikle og forny sine kom-

petencer igennem hele livet. En særlig udfordring i den forbindelse er hvordan man kan motivere de personer, der har størst behov for kompetenceudvikling. Desuden er der behov for et mere fleksibelt uddannelsessystem for livslang læring, hvor mennesker har mulighed for at studere sideløbende med at arbejde. Den særlige udfordring i Finland er, at selv om der eksisterer et veludviklet voksenuddannelsessystem, så er det især rettet mod samlede eksamener og mangler muligheden for at tage kortere kompetencegivende kurser og uddannelser. Denne udfordring har politikere og myndigheder særlig opmærksomhed på i reformen om livslang læring.

I statsrådets uddannelsespolitiske redegørelse til rigsdagen i 2021 nævnes alle former for læring, der foregår uafbrudt, ved siden af og i arbejdslivet, i sammenhæng med uddannelser og i hverdagen. Blandt målene indgår at udvikle værktøj og procedurer for validering af læring og at støtte små og mellemstore virksomheders netværk for kompetenceudvikling.

Som et led i reformen blev "Servicecentret for livslang læring og beskæftigelse"¹³ oprettet i september 2021¹⁴. Servicecentrets opgave er at fremme kompetenceudviklingen i befolkningen og at sikre tilgangen til kompetent arbejdskraft.

Servicecentrets opgave er at:

- udvikle og samordne informations-, rådgivnings- og vejledningstjenesterne
- analysere prognoser om kompetence- og arbejdskraftsbehov
- finansiere uddannelse og andre kompetenceområder som specielt retter sig imod personer, der er i beskæftigelse eller som af en eller anden grund står uden for arbejdsmarkedet
- støtte regionale og andre samarbejdsnetværk og fremme deres effektivitet

12 Reform av det kontinuerliga lärandet, undervisnings- och kulturministeriets webbsida: <https://okm.fi/sv/kontinuerligt-larande>

13 Statsrådets utbildningspolitiska redogörelse SRR 1/2021 rd: www.eduskunta.fi/SV/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/SRR_1+2021.pdf

14 Lagen om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning 682/2021: www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2021/20210682

Kommuneforsøget med beskæftigelse

Et forsøg, som berører vejledningsområdet er kommuneforsøget omkring beskæftigelse, som startede i marts 2021. Målet er på en mere effektiv måde at fremme, at arbejdssøgende kommer i arbejde og ansøres til uddannelse samt at finde nye løsninger for at sikre udbuddet af kompetent arbejdskraft. I forsøgene udvikles beskæftigelsesfremmende aktiviteter og servicemodeller for arbejdssøgende, som betyder, at man lettere kan identificere og løse individuelle behov, som hindrer mennesker i at komme i beskæftigelse.

Staten og kommunerne har en fælles interesse i at fremme beskæftigelsen og det er hensigten at samordne disse to aktørers ressourcer, kompetencer og tjenester. Sammenlagt deltager 25 forsøgsområder og 118 kommuner i forsøget.

Den udvidede lærerpligt

En anden reform, som gennemføres og som har betydning for vejledningen, er den udvidede lærerpligt. Målet er, at alle unge tager en ungdomsuddannelse. Grundskolen er derfor pligtig til at vejlede og sørge for, at den uddannelsespligtige kommer i gang med en uddannelse og at følge op på det. Uddannelsespligten varer indtil personen er fyldt 18 år eller har aflagt enten studentereksamen eller taget en erhvervsuddannelse. I sammenhæng med reformen er elev- og uddannelsesvejledningen i ungdomsuddannelserne blevet styrket.

Endvidere tages en ny uddannelse, som vejleder om uddannelse (Hux), i brug i efteråret 2022. Under denne uddannelse, som højst kan vare 1 år, bliver de studerende præsenteret for forskellige uddannelser, arbejdspladser osv. Samtidig kan den studerende arbejde med sine planer for uddannelse, hæve karaktererne fra den grundlæggende uddannelse og delvist tage uddannelse på gymnasie- eller erhvervsuddannelsesniveau. Hver studerende får lagt en personlig uddannelsesplan.

SPØRGSMÅL 3

Hvordan ser samordningen ud konkret?

Med andre ord, hvilke vejledningsopgaver forudsætter samarbejde mellem aktørerne, hvordan er samarbejdet opbygget og hvordan er det udformet i vejledningen af voksne?

I Finland tilbydes der mange forskellige former for information, rådgivning og vejledning, som er åbne for alle, men som ikke benyttes og når ud til alle.¹⁵ Der har længe eksisteret studievejledning i uddannelserne og erhvervs- og karrierevejledning i arbejdsformidlingen. Skoler, uddannelsesinstitutioner, arbejds- og erhvervsforvaltningen, "Navigatorn" for unge, kompetencecentre for integration og vejlednings- og informations "tjenesterne" for indvandrere tilbyder alle uddannelses- og karrierevejledning. Herudover tilbyder organisationer og fagforeninger vejledning for deres medlemmer.

De mange forskellige tilbud om vejledning har vist sig at være nødvendige, men tilbuddene er ikke blevet tilstrækkeligt finansieret eller udviklet systematisk. Siden Statens revisionsværk undersøgte området og påpegede problemerne i 2015, er der sket et udviklingsarbejde, hvor vejledningstilbuddene er blevet mere alsidige og der er etableret flersektorielle netværk, som samarbejder på tværs. Der eksisterer dog stadig udfordringer med at nå alle målgrupper med vejledningstilbuddene, særligt er det vanskeligt med de mennesker, der er i beskæftigelse eller af en eller anden grund står uden for. I strategien for livslang vejledning fastslås det derfor, at der skal udarbejdes en national helhedsstruktur for livslang vejledning, som skal understøtte nationale, regionale og lokale aktører i deres arbejde med vejledning.

En anden udfordring ved det eksisterende vejledningssystem med de mange forskellige vejledningstilbud er kvaliteten af vejledningen. Studievejlederuddannelsen har eksisteret længe,

¹⁵ Goman, J, Rumpu, N, Hietala, R, Hilpinen, M, Kankkonen, H, Kjaldman, I-O, Niinistö-Sivuranta, S, Nykänen, S, Pantsar, T, Piilonen, H, Raudasjoki, A, Siippainen, M, Toni, A & Vuorinen, R. (2020). Alternativ, val och nya möjligheter – Utvärdering av ungdomarnas studievägar och handledningen vid övergången från den grundläggande utbildningen till andra stadiet. Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) Publikationer 6:2020 (På finska, svensk sammanfattning)

men forudsætter, at man har en læreruddannelse for at blive optaget. For nogle år siden kom der en specialiseringsuddannelse i karrierevejledning, som retter sig mod vejledere, der har en anden erhvervsbaggrund end lærer.

Regionalt vejledningssamarbejde

Erhvervs-, trafik- og miljøcentralerne (NTM-centralerne) har ansvaret for den regionale udvikling af livslang vejledning. En vigtig del af arbejdet er at koordinere de regionale samarbejdsgrupper for livslang læring, LIV-grupperne, som gennem netværkssamarbejde er med til at fremme tilgangen til og kvaliteten af vejledningstilbuddene. Regionsforvaltningens svenske enhed for uddannelsesområdet har modsvarende ansvaret for koordinering for den svensksproglige del af landet. LIV-grupperne blev oprettet i 2013 og der findes for tiden 19 grupper i landet. Af dem er 2 svensksproglige og 2 er tosproglige.

LIV grupperne arbejder strategisk på flere niveauer og en del af udviklingsarbejdet foregår i samarbejde med NTM-centralerne. Gruppernes arbejde har for eksempel resulteret i beskrivelser af vejledningens tilstand og udviklingsbehov og de har udarbejdet handlingsplaner for udvikling af vejledningen. Både NTM-centralerne og den svenske enhed arrangerer korte kurser og seminarer, udarbejder aktuel information og står for netværksarrangementer, som er med til at fremme samarbejde og information mellem de lokale aktører på informations-, rådgivnings og vejledningsområdet.

Navigatorerne

En af NTM-centralernes centrale opgaver er at understøtte unges videre vej gennem programmet, "Navigatorn"¹⁶. Her kan unge under 30 år få gratis hjælp hvad angår job, uddannelse og andre spørgsmål, der er nødvendige for at de kan komme videre i livet. Der eksisterer lige nu 45 Navigatorer, som omfatter 100 kommuner. Der er ansat karrierevejledere og professionelle inden for social-

og sundhedsområdet. I løbet af de kommende år skal Navigatorernes arbejde udvides til at omfatte vejledning og rådgivning til personer i alle aldre.

SPØRGSMÅL 4

Er behovet for samarbejde defineret tilstrækkeligt tydeligt og konkret?

I de reformer, der er præsenteret ovenfor, er behovet for samarbejde defineret mere eller mindre direkte. Der er taget mange konkrete initiativer med at forbedre samarbejdet imellem de forskellige vejledningstilbud, men der kræves stadig meget udviklingssamarbejde for at få etableret en samordnet livslang vejledning og som er tilgængelig for alle. Det vigtigste lige nu er implementering af strategien for livslang vejledning under ledelse af LIV-forum og gennemførelse af udviklingsarbejdet i overensstemmelse hermed. I regionerne er der særligt fokus på at diskutere LIV-gruppernes koordinerende rolle med henblik på at skabe en mere lige og tilgængelig adgang til vejledning. En særlig udfordring i den forbindelse er, at LIV-grupperne ikke har beslutningsmandat i forhold til at træffe aftaler med aktørerne og på den måde medvirke til, at vejledningen i regionerne får en mere klar struktur og arbejdsfordeling mellem aktørerne.

SPØRGSMÅL 5

Hvilke former for uformelt samarbejde findes der?

Det uformelle samarbejde er en etableret arbejds-metode blandt vejlederne. Samarbejdet baserer sig på personlige kontakter og kan for eksempel indebære at udveksle viden og information og at henvise en person til en samarbejdspartners vejledningsordning. Desuden er der gennemført forskellige vejledningsprojekter på tværs. LIV-grupperne har bidraget til, at der er sket en vækst i det uformelle samarbejde.

16 Information om Navigatorn på TE-tjänsternas webbsidor (Offentliga arbets- och närings-tjänster): www.te-palvelut.fi/sv/arbets-sokande/unga/navigatorn

/ Grønland /

I den oprindelige rapport fra 2017 var konklusionen, at Grønland ikke havde nogen formel samordning, men at der i praksis foregik en del samarbejde mellem arbejds-, vejlednings- og uddannelsesinstitutionerne.

Siden 2017 er der i Grønland taget mange initiativer omkring vejledning, koordinering og samordning. Der er sket følgende:

- Evaluering af vejledningsindsatsen sommer 2019¹⁷
- Tilpasning og præcisering af lovgivningen pr. 1. Januar 2021
  - Center for Vejledning får til opgave at udarbejde en vejledningsstrategi og en handlingsplan for vejledning og samordning
  - Før 1. Januar 2021 var det kun Majoriaq-vejlederne, der var pålagt at tage minimum en VejlederGrundUddannelse (herefter VGU). Fra 1. Januar 2021 er det alle uddannelsesinstitutionernes vejledere, der bliver pålagt at tage en VGU
- Den 12. Marts 2022 afholdt Naalakkersuisut (ministrene i Grønlands Selvstyre) et uddannelsesseminar. Dette havde til formål at drøfte en fremtidig uddannelsesstrategi.

SPØRGSMÅL 1

Findes der en samordning mellem vejledningen i uddannelsessystemerne og arbejdslivs-/arbejdsmarkeds-/erhvervssektoren?

Grønland har etableret en offentlig velfærdstjeneste med livslang vejledning, der tager hensyn til sprog, kultur, teknologi, vejlederkompetencer og til de enormt store afstande på Grønland.

Naalakkersuisut, Grønlands Selvstyre, har placeret det nationale centrale ansvar for vejledning hos Center for National Vejledning, som har til opgave at arbejde med alt i relation til vejledningstjenester og at evaluere og udvikle vejledningsindsatsen. Dette omfatter at samordne vejledning og at informere ved hjælp af en virtuel vejledningsportal. Centret udarbejder og distribuerer vejledningsmateriale, uddanner og efteruddanner vejledere (ikke universitetsuddannelse), udbyder supervision til lokale vejledningscentre og faciliterer erfarings- og vidensdeling og støtter til netværksdannelse. Derudover har centret en Studenterrådgivning, som tilbyder personlige psykologiske og terapeutiske samtaler med elever samt studerende på alle Grønlands uddannelsesinstitutioner. Denne rådgivning blev etableret for at mindske frafaldet på Majoriaq og uddannelsesinstitutioner.

På lokalt niveau, finder der i kraft af Majoriaq-centrene en samordning af den konkrete vejledning sted i de 17 byer i Grønland, hvor centrene er placeret. Majoriaq tilbyder både karrierevejledning og uddannelsesvejledning til alle aldersgrupper og varetager også kompetenceudvikling/opkvalificering på folkeskolens afgangsklasseniveau. Majoriaq er kendetegnet ved étdørsprincippet, som betyder, at borgere kan henvende sig ét sted, uanset om de ønsker vejledning til arbejde eller uddannelse.

¹⁷ Evaluering af vejledningsindsatsen, <https://aqut.gl/wp-content/uploads/2020/04/Evaluation-of-guidance-effort-in-Greenland-Final-Report-Dansk-version.pdf>

Evaluering af Majoriaq, 2019 www.vive.dk/da/udgivelser/evaluation-af-majoriaq-centrenes-arbejdsmarkedindsats-14460

SPØRGSMÅL 2

Har de centrale ministerier og myndigheder givet klare retningslinjer på samarbejdet?

Der eksisterer både samordning på lokalt og nationalt niveau. Lovgivningen er opbygget således, at det centrale vejledningsansvar er pålagt Center for National Vejledning, mens det lokale vejledningsansvar hører til Majoriaq. Vejledningsansvaret er, som nævnt, placeret/lokaliseret i de 17 Majoriaq-centre, som refererer til 5 forskellige kommuner.

I lovgivningen er der givet retningslinjer for vejledningen. Der står i lovgivningen, at overgangsvejledning fra folkeskolen og videre i uddannelsessystemet foretages af folkeskolerne i samarbejde med Majoriaq. Der skal udarbejdes en handlingsplan (kaldet ark 6) inden eleverne færdiggør folkeskolen.

Den overordnede lovgivning mangler endnu klarere retningslinjer, bekendtgørelser og lignende. Det er Center for National Vejledning's ønske og fokus, at der i vejledningsstrategien også sættes fokus på at præcisere lovgivningen med klare retningslinjer og bekendtgørelser.

SPØRGSMÅL 3

Hvordan ser samordningen ud konkret? Med andre ord, hvilke vejledningsopgaver forudsætter samarbejde mellem aktørerne, hvordan er samarbejdet opbygget og hvordan er det udformet i vejledningen af voksne?

Voksne kan henvende sig til Majoriaq eller e-vejledningen. Voksenvejledning tilbydes i de 17 Majoriaq-centre, et i hver by, som er bindeled mellem uddannelse, arbejdsmarked og erhvervsliv. Én kommunal organisatorisk enhed varetager i dag al sagsbehandling, vejledning og opkvalificering til arbejdsmarked og uddannelse. Målet med Majoriaq er at hjælpe borgerne med at finde deres plads på arbejdsmarkedet ved kompetent og effektivt at sluse arbejdsledige borgere videre til beskæftigelse. I Majoriaq møder borgerne en helhedsløsning, som

støtter den enkelte til at blive selvforsørgende, både hvis man søger job, og hvis man har brug for boglig eller ikke-boglig opkvalificering, før man finder det rigtige job eller uddannelse. Der lægges en individuel plan for hver enkelt borger, som henvender sig med ønsket om hjælp til at komme videre. Det lokale Majoriaq-center modtager alle ansøgninger til uddannelser og varetager en del af kontakten mellem lærlinge og praktikanter og deres praktikpladser.

Vejledersystemet er varetaget af mennesker med forskellige uddannelser og baggrunde, såsom uddannede vejledere, undervisere fra grunduddannelser og fra videregående uddannelser, socialrådgivere og systemrådgivere.

På Grønland har det været en stor udfordring, at internetforbindelsen ikke er af lige høj kvalitet overalt. Derfor har ansatte i Majoriaq udviklet en uddannelses-app, kaldet Suliakka, som er designet til elever og velegnet til Ipad, android og Iphone smarttelefoner (Suliakka 2019). På Suliakka kan elever producere private indlæg omkring kategorierne "Noter, Lektier, Mål, Logbog, Frit eller Send." Sammisat er en undervisnings-app for Ipad, hvor Majoriaq-undervisere opretter undervisningsforløb og gennemfører undervisningen ved hjælp af app'en (Sammisat – Majoriaqs undervisningsredskab 2019). Sammisat er også forbundet med elev-appen Suliakka.

Projekt eVejledning

Center for National Vejledning har i 2018 startet et projekt om implementering af eVejledning i Grønland, som på forsøgsbasis over en treårig periode skal dokumentere effekten af e-vejledning. Projektet eVejledning gik i luften den 1. Februar 2020 og foregår frem til slutningen af 2022. Center for National Vejledning har markedsført det i hele landet. Selvom projektet er blevet taget godt imod og bliver anvendt, er der stadig kapacitet til at imødekomme flere henvendelser via eVejledningen. Centret forsøger derfor at fortsætte og opretholde en markedsføringsplan, så viden om tilbuddet når længere ud, og flere kan benytte eVejledningstjenesten.

Grunduddannelse af vejledere

I Grønland udbyder "Center for National Vejledning" en vejledergrunduddannelse, som består af en 1-årig vekseluddannelse, og der tilbydes også overbygninger til grunduddannelsen i fagene: Gennemførelsesvejledning, Overgangsvejledning, Karrierevejledning samt Unge og voksne med særlige behov. Uddannelsen er ikke formelt anerkendt efter Bologna-klassifikationen med ECTS point.

Efter "Evaluering af vejledningsindsatsen", som blev offentliggjort sommeren 2019, har Naalakkersuisut (Grønlands selvstyre) tilpasset lovgivningen omkring vejledergrunduddannelsen. Tidligere var det alene Majoriaq-vejlederne, der skulle tage uddannelsen for at varetage deres lokale vejledningsopgave, men fra 1. Januar 2022 er alle vejledere på uddannelsesinstitutioner også blevet pålagt at tage en vejledergrunduddannelse.

SPØRGSMÅL 4

Er behovet for samarbejde defineret tilstrækkeligt tydeligt og konkret?

Ja til dels, men der er en vejledningsstrategi og handlingsplan på vej (på baggrund af evalueringen af vejledningen fra 2019 samt Naalakkersuisuts uddannelsesseminar), som klart og tydeligt skal

beskrive vejledernes opgaver og hvorledes institutioner og myndigheder skal samarbejde med hinanden. Handlingsplanen skal godkendes af selvstyret i slutningen af 2022 og af EU i 2023.

SPØRGSMÅL 5

Hvilke former for uformelt samarbejde findes der?

Den lokale vejledning er placeret i 17 forskellige byer, og der findes ikke en national overordnet leder. Det er den lokale leder, der udarbejder kontrakt med Grønlands 5 kommuner. Dermed eksisterer der lokale løsninger til opgaverne. F.eks. ligger arbejdsmarkedskontorer og den lokale vejlederopgave (Majoriaq) i Nuuk i samme organisation. Derfor vil det være naturligt, at de samarbejder med hinanden, men dette sker desværre ikke i dag, da de hverken bor i samme bygning eller har samme personale. Men i mindre byer som Kangaatsiaq, hvor der er meget få ansatte, sker opgaveløsningen mere overlappende.

/ Sammenfatning af Finland og Grønland /

Både i Finland og i Grønland er der foregået en hel del på samordningsområdet siden den oprindelige rapport udkom i 2017.

Finland har gennemført flere reformer, som direkte eller indirekte knytter sig til samordning af vejledningen. Der er taget mange initiativer, som har forbedret samarbejdet mellem vejledningsaktørerne, men der er stadig behov for en del udviklingsarbejde for at få skabt en samordnet livslang vejledning, som er tilgængelig for alle. Den vigtigste foranstaltning er at implementere "Strategien for livslang vejledning" og at gennemføre det udviklingsarbejde, der skal ske med udgangspunkt i den.

Grønland har, på baggrund af en evaluering af vejledningsindsatsen, arbejdet systematisk med udvikling af vejledningen og arbejder med udarbejdelsen af en vejledningsstrategi og en videre handlingsplan for vejledningen.

I kraft af Center for National Vejledning har Grønland et godt fundament og gode muligheder for at skabe et samordnet vejledningssystem i og med at vejledningen har et nationalt kontor, der til en vis grad kan samordne på tværs af den vejledning, der eksisterer kommunalt i form af Majoriaq centrene.

Begge lande ser ud til at have fokus på, at et fuldt samordnet system forudsætter, at der sker koordinering på tværs på flere niveauer, både lokalt, regionalt og nationalt. (Grønland fokuserer på lokalt og nationalt niveau, da landet ikke har et regionsniveau.) I de politiske oplæg, der kommer fra Finland er der fokus på den meget vigtige faktor, at samordning ikke kun er et spørgsmål om at samordne på politisk og administrativt niveau, men at samordning i høj grad skal finde sted i praksis blandt vejledere.

Begge lande arbejder også strategisk med udvikling af vejledningen og samordningen. I den forbindelse er der også fokus på kvaliteten af vejledningen i form af vejlederes kompetencer og uddannelse.

I Grønland er vejledningen af alle aldersgrupper samlet i det samme center. Det besidder et stort potentiale, fordi det berører en anden væsentlig samordningsakse, nemlig overgangen mellem ung og voksen. Unge og voksne hører ofte til i forskellige sektorer, i hhv. uddannelses og arbejdsmarkedssektoren, så også set i det perspektiv er Grønland nået et godt stykke vej i udviklingen af et samordnet vejledningssystem. Det gælder også det fælles nationale center, som kan koordinere på tværs af kommunerne og Majoriaq centrene og sætte relevante emner på dagsordenen med henblik på at iværksætte fælles udviklingsprojekter og kompetenceudvikling af vejlederne. En hæmsko for samordningen er, at centret ikke varetager ledelsen og har bemyndigelse over Majoriaq centrene. Den lokale og den centrale vejledningsopgave, har hvert sit departement, som de refererer til. Centret refererer til Departementet for Uddannelse og Majoriaq refererer til kommunerne, som har resultatkontrakt med Departementet for Arbejdsmarked.

I Finland har man nu formuleret en strategi for livslang vejledning som en langsigtet strategi. Den nyetablerede arbejdssektion for livslang vejledning (LIV) med repræsentation fra uddannelses-, arbejdslivs-, ungdoms- og socialektorerne må betragtes som et stort skridt på vejen og repræsenterer en erkendelse af, at der er behov for et samordnet vejledningssystem. Der er taget stilling

til, at der, som et langsigtet mål, skal udvikles en helhedsstruktur for livslang vejledning. Indtil videre er Finland stadig præget af en siloopbygning, men forsøger at lappe på dette med forskellige initiativer på tværs. Det bliver spændende at se hvornår og hvordan visionen om et samordnet system for livslang vejledning i Finland bliver udformet.

Der er stor risiko for, at begreberne samordning og koordinering bliver opfattet på mange forskellige måder og anvendes meget forskelligt. I forlængelse heraf kan der være en fare for, at samordning alene angribes og forstås på helt overordnet systemniveau, og med helt bestemte mål for øje. Ligesom vejledning som udgangspunkt

skal være neutral, skal samordning af vejledningen også være "neutral" og foregå på egne præmisser, uden at blive spændt for helt bestemte politiske mål. Ifølge ELGPN forudsætter et fuldt samordnet vejledningssystem (niveau 3 i ELGPN's taksonomi) bl.a. eksistensen af et uafhængigt sekretariat med selvstændige beføjelser og økonomi, der varetager samordningsopgaven. Et sådan uafhængigt sekretariat kan sikre, at der eksisterer fælles mål og en fælles forståelse af vejledning, opgaver og roller og hermed fælles definitioner og terminologi.

Den sidste opdatering i rækken omkring samordningens status i Norden omhandler kommer i vinteren 2022/23 og omhandler Island og Danmark.

/ NVL Nordisk netværk for vejledning /

Bryndís Skarphéðinsdóttir, NVL koordinator, Island

Guðfinna Harðardóttir, Island

Klaus Ernst Hansen, Danmark

Mette Werner Rasmussen, Danmark

Anna-Lotta Östvall-Åstrand, Finland

Kalle Vihtari, Finland

Maiken Skarðenni, Færøerne

Hanne Kristensen, Grønland

Grethe Elvebo, Norge

Anna Nygård, Sverige

Annette Rumander, Åland

